

SZCZEGÓŁOWE KRYTERIA OCENIANIA DLA KLASY 7

- **Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnia wymagań kryterialnych na ocenę dopuszczającą.**
- **Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:**

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE: uważnie słucha wypowiedzi kolegów i nauczyciela, wyraża prośbę o powtórzenie wypowiedzi, słucha nagrania wzorcowej recytacji, mówi na temat najważniejszych treści wysłuchanego utworu, rozumie polecenia, rozpoznaje fragmenty informacyjne i perswazyjne w wysłuchanym tekście, rozpoznaje emocje towarzyszące osobie wypowiadającej się

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY: czyta teksty współczesne i dawne, odczytuje tekst literacki i inne dzieła sztuki (np. obraz, rzeźba, grafika) na poziomie dosłownym, na poziomie krytycznym z pomocą nauczyciela i rówieśników określa temat utworu i poruszony problem, odnosi się do wybranych kontekstów, np. biograficznego, historycznego, kulturowego, rozpoznaje wypowiedź o charakterze emocjonalnym, argumentacyjnym, wskazuje w tekście argumentacyjny tezę, argument i przykłady, rozpoznaje w tekście najważniejsze informacje, opinię i fakty, rozróżnia fikcję i kłamstwo, wie, czym jest perswazja, sugestia, ironia, z pomocą nauczyciela i klasy rozpoznaje aluzję, rozróżnia elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim, wskazuje nadawcę i adresata wypowiedzi, dostrzega różne motywy postępowania bohaterów, odczytując sens utworu, dostrzega podstawowe wartości, takie jak przyjaźń, wierność, patriotyzm; formułuje wnioski, czyta utwory liryczne i zna cechy liryki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do liryki: sonet, pieśń, tren, odróżnia osobę mówiącą w wierszu od autora tekstu, bohatera utworu od podmiotu lirycznego, zna podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozaizm, eufemizm, inwokację, rozpoznaje obrazy poetyckie w utworze, czyta utwory epickie i zna cechy epiki jako rodzaju literackiego, zna gatunki należące do epiki, wymienia elementy konstrukcyjne świata przedstawionego w utworze, wie, czym się różni fikcja literacka od rzeczywistości, rozróżnia narrację pierwszo- i trzecio osobową, rozpoznaje w tekście epickim fragmenty opowiadania i opisu, odróżnia dramat od innych rodzajów literackich, wskazuje elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog i dialog, rozpoznaje balladę jako gatunek z pogranicza rodzajów literackich, posługuje się spisem treści, cytatem z poszanowaniem praw autorskich, rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, felieton, wyszukuje informacje w tekście popularyzatorskim, naukowym, publicystycznym, dostrzega symbole i alegorie w tekstach kultury, zna terminy *adaptacja filmowa* i *adaptacja teatralna*, wymienia osoby uczestniczące w procesie powstawania przedstawienia teatralnego oraz filmu (reżyser, aktor, scenograf, charakteryzator), zauważa związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury, dokonuje przekładu intersemiotycznego tekstów kultury i interpretacji zjawisk społecznych oraz prezentuje je w ramach różnych projektów grupowych.

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie)

sporządza w różnych formach notatkę dotyczącą wysłuchanej wypowiedzi; tworzy plan dłuższej wypowiedzi; tworzy wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, w rozprawce z pomocą nauczyciela formułuje tezę, hipotezę oraz argumenty, samodzielnie podaje przykłady do argumentów, wnioskuje; wypowiada się na temat; stara się zachować poprawność językową, ortograficzną i interpunkcyjną tekstu, a w tekstach mówionych zachowuje poprawność akcentowania wyrazów i zdań, dba o poprawną wymowę; stara się o estetyczny zapis wypowiedzi; wygłasza krótki monolog, podejmuje próbę wygłaszania przemówienia oraz próby uczestniczenia w dyskusji; przygotowuje wywiad; streszcza, skraca, parafrazuje tekst, w tym tekst popularyzatorski; wyraża swoje zdanie i umie je uzasadnić, odnosi się do cudzych poglądów; pisze opowiadanie odtwórcze i twórcze; wie, jak umieścić dialog w tekście; opisuje i charakteryzuje postaci rzeczywiste i fikcyjne; stosuje narrację pierwszo- i trzecio osobową; opisuje elementy dzieła malarskiego, wykorzystuje z pomocą nauczyciela odpowiednie konteksty; układa tekst o trójdzielnej kompozycji z uwzględnieniem akapitów, stosuje cytaty; wygłasza z pamięci tekst poetycki.

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja): wie, czym jest błąd językowy; ma podstawową wiedzę z zakresu gramatyki języka polskiego: fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem: słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów; fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany); składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz

wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

• **Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dopuszczającą oraz:**

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE: świadomie uczestniczy w sytuacji komunikacyjnej przez uważne słuchanie wypowiedzi innych jej uczestników; żywo reaguje na wypowiedzi kolegów i nauczyciela, m.in. prosi o jej powtórzenie, uzupełnienie, wyjaśnienie; określa tematykę wysłuchanego utworu; ocenia wartość wysłuchanego tekstu; rozróżnia teksty o charakterze informacyjnym i perswazyjnym; wybiera potrzebne informacje z wysłuchanego tekstu; rozpoznaje komizm, kpinę i ironię jako wyraz intencji wypowiedzi.

CZYTANIE UTWORÓW LITERACKICH I ODBIÓR TEKSTÓW KULTURY: podejmuje próby samodzielnego odczytania różnych tekstów współczesnych i dawnych na poziomie przenośnym, a w ich odczytaniu odnosi się do różnych kontekstów; nazywa różne motywy postępowania bohaterów; określa problem poruszony w utworze i ustosunkowuje się do niego; identyfikuje w tekście poetyckim cechy liryki; charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu; wskazuje podstawowe środki wyrazu artystycznego wypowiedzi, w tym: neologizm, prozajizm, eufemizm, inwokację; wyodrębnia w tekście obrazy poetyckie; rozróżnia takie gatunki poezji, jak pieśń, hymn; identyfikuje elementy świata przedstawionego w utworze; odróżnia fikcję literacką od rzeczywistości; rozumie znaczenie terminów *realizm* i *fantastyka*; odróżnia cechy gatunkowe noweli, powieści, opowiadania; podaje przykłady utworów należących do literatury dydaktycznej; zna cechy literatury dydaktycznej, wymienia cechy bajki i ballady; rozpoznaje cechy dramatu jako rodzaju literackiego w tekście; samodzielnie wyszukuje potrzebne informacje w odpowiednich źródłach, sporządza prosty przypis; wyszukuje informacje w indeksie i przypisach; rozpoznaje językowe i pozajęzykowe środki perswazji, np. w reklamie prasowej; analizuje symbole i alegorie występujące w tekstach kultury; dostrzega funkcje środków pozajęzykowych w sztuce teatralnej i filmie; wskazuje w balladzie elementy typowe dla różnych rodzajów literackich; analizuje związki między dziełem literackim a innym tekstem kultury; wskazuje elementy tragizmu i komizmu w dziele literackim.

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie): pisze na temat, starając się zachować przejrzystą kompozycję logiczną i spójną wypowiedzi, wyraża własne zdanie i podaje argumenty na poparcie własnego stanowiska; zachowuje trójdzielną kompozycję dłuższej wypowiedzi, w tym w przemówieniu; stosuje się do zasad poprawnej wymowy oraz norm dotyczących akcentowania wyrazów i zdań, zna wyjątki w akcentowaniu wyrazów; rozróżnia środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia; stosuje zasady etykiety językowej i przestrzega zasad etyki mowy; uczestniczy w dyskusji zgodnie z zasadami kultury; dostrzega zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację; uczestniczy w omówieniu recytacji własnej, koleżanek i kolegów; redaguje rozprawkę z tezą bądź hipotezą, formułuje odpowiednie argumenty i popiera je odpowiednimi przykładami; pisze wywiad; stosuje akapity, dba o spójne nawiązania między poszczególnymi częściami wypowiedzi; zachowuje poprawność językową i stylistyczną tworzonego tekstu; wykazuje dbałość o estetykę zapisu oraz poprawność ortograficzną i interpunkcyjną; opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; odczytuje sensy przenośne w tekstach kultury, takich jak obraz, plakat, grafika; w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym opis sytuacji; recytuje tekst poetycki, podejmuje próbę interpretacji głosowej z uwzględnieniem tematu i wyrażanych emocji

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja): dostrzega błędy językowe i potrafi je skorygować; stosuje w tworzonych tekstach podstawową wiedzę językową w zakresie: fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem; słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów; fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowy, zna zasady ich tworzenia i odmiany); składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dostateczną oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE: słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega środki wyrazu artystycznego tekstu; analizuje i rozpoznaje intencję nadawcy wysłuchanego utworu, w tym aluzję, sugestię, manipulację

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY: płynnie czyta teksty

współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania i intonacji; odczytuje tekst na poziomie przenośnym; określa funkcję przeczytanego tekstu; interpretuje tytuł utworu; wyjaśnia motywy postępowania bohaterów, ocenia ich zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych zasad moralnych; dostrzega manipulację i perswazję, wartościowanie w czytanim tekście, w tym w satyrze; określa funkcję środków artystycznego wyrazu; analizuje elementy świata przedstawionego w utworze, omawia ich funkcję w konstrukcji utworu; uzasadnia przynależność gatunkową różnych utworów literackich; uzasadnia przynależność tekstu prasowego do publicystyki; wyszukuje i porównuje informacje w różnych tekstach, m.in. popularnonaukowych i naukowych; analizuje językowe i pozajęzykowe środki perswazji w reklamie prasowej; odczytuje sensy przenośne i symboliczne w odbieranym tekście

MÓWIENIE: Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie): płynnie mówi na podany temat, starając się zachować zasady poprawności językowej i stylistycznej; uzasadnia własne zdanie za pomocą rzeczowych argumentów; dobiera środki językowe w zależności od adresata wypowiedzi w oficjalnych i nieoficjalnych sytuacjach mówienia; aktywnie uczestniczy w dyskusji; wystrzega się brutalności słownej, kłamstwa i manipulacji w wypowiedzi ustnej; pisze na temat, stosując funkcjonalną kompozycję logicznej wypowiedzi, polemizuje ze stanowiskiem innych, formułuje rzeczowe argumenty poparte celnie dobranymi przykładami; dobiera i stosuje środki językowe odpowiednio do sytuacji i odbiorcy oraz rodzaju komunikatu; prezentuje w dyskusji swoje stanowisko, rozwija je odpowiednio dobranymi argumentami, świadomie stosuje retoryczne środki wyrazu; reaguje z zachowaniem zasad kultury na zjawisko brutalności słownej, kłamstwo i manipulację; w rozprawce dobiera odpowiednie argumenty, w których odwołuje się do kontekstu literackiego, popiera je odpowiednimi przykładami; pisze wywiad, wykorzystując zdobytą z różnych źródeł wiedzę na temat podjęty w rozmowie; opisuje dzieło malarskie z odniesieniem do odpowiednich kontekstów; podejmuje próbę interpretacji tekstu kultury, np. obrazu, plakatu, grafiki; w tekstach własnych wykorzystuje różne formy wypowiedzi, w tym mowę zależną i niezależną w celu dynamizowania akcji i charakteryzowania bohatera; recytuje tekst poetycki, interpretacje głosowo z uwzględnieniem tematu; ocenia recytację własną, koleżanek i kolegów i przedstawia uzasadnienie swojej oceny

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja): umiejętnie stosuje wiedzę językową w zakresie; dokonuje korekty tworzonego tekstu; analizuje elementy językowe w tekstach kultury (np. w reklamach, plakacie, w piosence), wykorzystując wiedzę o języku w zakresie: fonetyki (zna różnicę między głosem a literą; rozróżnia samogłoski i spółgłoski, głoski dźwięczne, bezdźwięczne, ustne, nosowe; wie, na czym polega zjawisko upodobnień pod względem dźwięczności i uproszczeń grup spółgłoskowych, utraty dźwięczności w wygłosie), dostrzega rozbieżności między mową a pismem; słowotwórstwa i słownictwa (wie, czym są wyraz podstawowy i pochodny, podstawa słowotwórcza, formant, rdzeń, rodzina wyrazów; rozumie różnicę między wyrazem pokrewnym a bliskoznacznym, dostrzega zróżnicowanie formantów pod względem ich funkcji, rozumie różnicę między realnym a słowotwórczym znaczeniem wyrazów, odróżnia typy wyrazów złożonych), zna typy skrótów i skrótowców i stosuje zasady interpunkcji w ich zapisie, świadomie wzbogaca zasób własnego słownictwa o przysłowia, powiedzenia, frazeologizmy itp., odróżnia synonimy od homonimów; fleksji (stosuje wiedzę o częściach mowy w poprawnym zapisie partykuły *nie* z różnymi częściami mowy, rozpoznaje imiesłowcy, zna zasady ich tworzenia i odmiany); składni (wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzenia pojedynczego i złożonego w przekształcaniu zdań pojedynczych na złożone i odwrotnie oraz wypowiedzeń z imiesłowowym równoważnikiem zdania na zdanie złożone i odwrotnie, dokonuje przekształceń z mowy zależnej na niezależną i odwrotnie

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE: słucha nagrań recytacji utworów poetyckich i prozatorskich oraz dostrzega i ocenia zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych tekstu; interpretuje wysłuchany tekst, uwzględniając intencję jego nadawcy

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY: płynnie czyta teksty współczesne i dawne, stosując się do zasad poprawnej interpunkcji, akcentowania, intonacji oraz uwzględnia budowę wersyfikacyjną, a także organizację rytmiczną utworu poetyckiego; odczytuje tekst na poziomie przenośnym i symbolicznym; wartościuje zachowania i postawy bohaterów, uwzględniając motywy ich postępowania i odwołując się do ogólnie przyjętych zasad moralnych; ustosunkowuje się do różnych sposobów oddziaływania tekstu na odbiorcę, takich jak perswazja, manipulacja itp.; określa funkcję środków artystycznego wyrazu, a zwłaszcza symbolu i alegorii; interpretuje symbole występujące w różnych tekstach kultury

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie): udowadnia swoje racje za pomocą rzeczowych argumentów ubożonych w logiczny wywód; aktywnie uczestniczy w dyskusji, używając środków językowych wyrażających stosunek mówiącego do przedstawianych treści i nawiązując do wypowiedzi przedmówców, podejmuje próby prowadzenia dyskusji; charakteryzując postać fikcyjną, ocenia i wartościuje jej zachowania i postawy w odniesieniu do ogólnie przyjętych norm moralnych; analizuje uczucia własne i bohaterów literackich; próbuje interpretować głosowo wygłaszany tekst, m.in. przez poprawne stosowanie pauz w tekście zawierającym przerzutnie; krytycznie, rzeczowo omawia oraz ocenia recytację własną i kolegów; pisze wypowiedzi logiczne,

spójne i przejrzyste pod względem kompozycyjnym i poprawne pod względem językowym, stylistycznym, ortograficznym oraz interpunkcyjnym; dobierając odpowiednie słownictwo, tworzy tekst wyrażający intencje nadawcy; posługuje się odpowiednimi argumentami i przykładami w celu uzasadnienia własnego zdania; posługując się bogatym słownictwem, redaguje różne formy wypowiedzi, m.in. opowiadanie z elementami dialogu i monologu, opisu, charakterystyki, zróżnicowane stylistycznie i funkcjonalnie opisy, recenzję i notatkę (różnorodne postaci) oraz pisma użytkowe; odwołując się do kontekstów, tworzy rozprawkę z tezą lub hipotezą.

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja): wykorzystując wiedzę o języku, analizuje elementy językowe w tekstach kultury jako świadome kształtowanie warstwy stylistycznej tekstu ;świadomie stosuje wiedzę językową w zakresie treści materiałowych przewidzianych programem nauczania w zakresie fonetyki, fleksji, składni, słownictwa

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który spełnia wymagania kryterialne na ocenę bardzo dobrą oraz:

Kształcenie literackie i kulturowe

SŁUCHANIE: słucha i rozumie wypowiedzi kolegów i nauczyciela jako aktywny uczestnik różnych sytuacji mówienia w czasie zajęć lekcyjnych; odczytuje i interpretuje zabiegi związane z prezentacją walorów artystycznych nagrania wzorcowej recytacji; analizuje i wykorzystuje w nowych sytuacjach dydaktycznych informacje wybrane z wysłuchanego tekstu

CZYTANIE TEKSTÓW PISANYCH I ODBIÓR INNYCH TEKSTÓW KULTURY: czyta różne teksty (zarówno współczesne, jak i dawne, przewidziane w programie nauczania) na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym; samodzielnie interpretuje teksty pisane i inne teksty kultury, uwzględniając intencję nadawcy oraz konteksty niezbędne do interpretacji; praktycznie wykorzystuje informacje wybrane z tekstu literackiego, popularnonaukowego, naukowego; krytycznie ocenia i wartościuje treści, zachowania i postawy przedstawione w utworach w odniesieniu do systemu moralnego i etycznego.

Tworzenie wypowiedzi (elementy retoryki, mówienie i pisanie): samodzielnie buduje spójne, logiczne, rzeczowe wypowiedzi na podany temat, w których przedstawia własne stanowisko, lub za pomocą popartych przykładami argumentów uwzględniających różne konteksty kulturowe dowodzi przyjętych racji; aktywnie uczestniczy w dyskusji jako dyskutant lub przewodniczący, rzeczowo przedstawia swoje stanowisko i wnioski; interpretuje głosowo wygłaszany z pamięci lub czytany tekst, uwzględniając funkcję zastosowanych środków stylistycznych; oceniając pracę innych, przedstawia krytyczną, rzeczową refleksję wynikającą z wnikliwej analizy wykonanych zadań i erudycji polonistycznej; pisze wypowiedzi oryginalne pod względem sposobu ujęcia tematu, w tym rozprawkę z hipotezą; wykazuje się szczególną dbałością o poprawność językową, bezbłędny zapis, logiczną kompozycję; tworzy oryginalne notatki, posługując się bogatym słownictwem; redaguje dłuższe formy wypowiedzi; podejmuje próby własnej twórczości literackiej

Kształcenie językowe (gramatyka języka polskiego, komunikacja językowa i kultura języka, ortografia i interpunkcja): wykorzystując wiedzę o języku, odczytuje sensy symboliczne i przenośne w tekstach kultury jako efekt świadomego kształtowania warstwy stylistycznej wypowiedzi, samodzielnie poszerza wiedzę językową i wykorzystuje ją we własnych wypowiedziach.

.....
.....
(podpis ucznia)

(podpis rodzica/ prawnego opiekuna)